

Mətbuat ruhum, ömür yolumdur. Ən uzunmüddətli əmək fəaliyyətim indiki “Xalq qəzeti” – keçmiş “Kommunist” qəzeti redaksiyasında olub. Hələ tələbəlik illərimdən bu qəzetdə yazılarım dərc edilirdi. Onlardan biri barədə: Son kurs tələbəsiydik, Dövlət imtahanı və diplom müdafiəsinə söylə hazırlayırdıq. Hər birimizə ayrıca diplom mövzusu təyin edilmişdi. Bu ərəfədə 1969-cu ilin aprelin əvvəlində “Kommunist”də növbəti məqaləm – Cəlilabadın üzüm plantasiyalarından yazdığım reportaj dərc edilmişdi. Həmin gün sevimli müəllimimiz, professor Qulu Xəlilov qrupumuza dərs demək üçün auditoriyaya daxil oldu.

Həyatımın bir parçası

Qrupumuzun tələbəsi Rəna Həsənovaya, – bu gün “Kommunist” qəzetində yaxşı bir reportaj çıxıb. “Tənək ağlamasa vaxtında zar-zar”, – ondan diplom işində istifadə elə, – dedi. (Qulu müəllim bu qızın diplom rəhbəri təsdiq olunmuşdu). Başqa bir qrup yoldaşım Telman Rüstəmov dərhal dilləndi:

– Müəllim, həmin reportajı elə bizim qrup yoldaşımız Rafiq Həsənov yazıb, – deyərək məni göstərdi. Qulu müəllim mənə əvvəlkindən də mehribanlıqla baxdı.

“Kommunist”də işləmək mənim də arzum idi. Əslində, bu arzu hamının ürəyindən keçirdi. Ona görə ki, bu Azərbaycan mətbuatının bayrağı idi. Qəzetin ideya-siyasi səviyyəsi yüksək idi və həftənin altı günü hər dəfə yarım milyon həddində tirajla nəşr olunurdu. Rəsmi məlumatlara görə, 1981-ci ildə SSRİ-i respublikalarında dərc edilən ən yüksək tirajlı gündəlik qəzetlərin siyahısı belə sıralanırdı: Birinci yerdə Kiyevdə çıxan “Pravda Ukraina”nın tirajı 560 min nüsxə idi. İkinci yerdə bizim “Kommunist” qəzeti idi, gündəlik tirajı 468 min nüsxə ... Yerevanda isə ən çox tirajla çap olunan ermənicə “Kommunist” qəzeti cəmi 52 min nüsxə ilə işıq üzünə görünürdü.

Respublikanın hər tərəfindən, keçmiş SSRİ-nin müxtəlif yerlərindən, xarici ölkələrdən qalaq-qalaq, on minlərlə məktub alırdı “Kommunist”in redaksiyası. Ayrıca müdirin, əməkdaşlar qrupunun çalışdığı Məktublər şöbəsi onları diqqətlə araşdırıb-çəşidləyir, ya dərc olunmaq üçün şöbələrə göndərir, ya da, əlaqədar təşkilatlara ünvanlayırdı. Əslində, məktub axınının belə çox olması insanların bu qəzetə inamının göstəricisi idi.

Məktublərin böyük əksəriyyəti yerlərdəki haqsızlıqlardan, qanun pozuntularından, dolanışıq çətinliklərindən, digər mənfi hallardan bəhs edirdi. Yəni, şikayətçilərin əli hər yerdən üzüləndən sonra, məktubla axırıncı ümid yeri kimi inandıqları–güvəndikləri “Kommunist”ə pənah gətirirdilər. Çünki “Kommunist” qəzeti redaksiyasında müraciətlərə diqqət güclü idi. Yazılanlara-duruma “hər məktub arxasında bir canlı insan durur” amalı ilə yanaşırdı.

Bir qayda olaraq, dövrünün müxtəlif olay – gündəmləri, həyatı əhəmiyyətli qanun və qərarlar bu qəzetdə dərc edilir, ümumxalq müzakirəsinə verilir. Dövlət idarəçiliyinin bir vasiləsinə çevrilmişdi bu mətbu orqan. Hər zaman Azərbaycanla əlaqədar çoxvüqəmlü məsələlərə dərhal öz münasibətini bildirirdi. Milli dilin saflığı, orfoqrafiya qaydalarının tənzimlənməsi, bir sıra əcnəbi sözlərin dilimizdə qarşılığının mətbuata çıxarılması uğrunda mübarizədə öncül mövqedə olub. SSRİ-nin son Konstitusiyasının layihəsinin müzakirəsində Azərbaycan SSR-də dövlət dilinin Azərbaycan dili qəbul olunması uğrunda öz səhifələrində hərtərəfli müzakirələr açmışdı.

Bunları yazmaqda məqsədim bildirməkdir ki, bu qəzetin adı “Kommunist” olsa da, amalı-məsələki azərbaycançılığa, dövlətə, xalqa sədaqətə xidmət idi. Bunu belə bir fakt da sübut edir: Qəzetin 10-dan çox şöbəsindən—sənaye, tikinti, nəqliyyat, kənd təsərrüfatı, elm və təhsil, ədəbiyyat və incəsənət, məktublər və kütləvi iş, xəbərlər, yerli mətbuat, idman, elanlar və sairədən fərqli olaraq adını çəkmədiyin təkə bir şöbə partiya məsələlərini işıqlandırır. Məlun erməni separatçılarının haray-qışqırıq salaraq, uydurma “mitatsum” iddiaları ilə haqsız canfəşanlığı başlayanda “Kommunist” Sov.İKP-nin bütün prinsiplərini cəsarətlə ayaqladı. Bakının mərkə-

daktor məsləhət görmüş, buna nail olmuşdu.

Adlarını sadaladığım bu iki mahir, fədakar jurnalistdən savayı, Cəmil Əlibəyov, Ramiz Əhmədov, Tofiq Rüstəmov, onlardan illərlə əvvəl İsrail Nəzərov, Xasay Vəzirov, Əli Vəliyev daha bir neçə ictimai-siyasi xadim “Kommunist”ə cəfəkeşlikə redaktorluq ediblər. Cəfəkeş ifadəsini ona görə işlədirəm ki, onlar çətin, risqli olsa

zində gurlayan etiraz mitinqlərini inad-coşqu ilə müntəzəm işıqlandırmağa girişdi.

Bütün bunlar sübut etdi ki, partiya orqanından daha çox xalqın qəzetidir. Başqa sözlə, “Kommunist” partiya mətbuatından daha üstün olaraq, ictimai-siyasi, kütləvi, belə deyilməsi caizdirsə, xalqın qəzeti idi. Heç də təsadüfi deyil ki, “Xalq qəzeti” adı ilə fəaliyyətini davam etdirdi.

Belə siqlətinə görəydi ki, bu qəzeti xalq sevirdi. Onu hər yerdə gözləyirdilər. Elm-incəsənət adamları, şair və yazıçılar, ictimai xadimlər, rəhbər vəzifəli mütəzəm olaraq bu qəzetdə çıxış edirdilər. Onun redaksiyasında çalışmaq arzusunda olanlar isə say-sız-hesabsızdı. Biri də mən idim. Amma mən gözləmədiyim halda tələbəlik günlərimdən dərhal sonra başqa bir redaksiyaya göndərilirdim. Naxçıvan diyarında, indiki Şərur, Sədərək, Kəngərli rayonlarını əhatə edən regionda rəsmi “İşıqlı yol” qəzetinə redaktor təyin olundum. Belə təyinat müstəsna haldır. Nə yaxşı ki, 1970-ci ilin dekabrında arzum çin oldu. “Kommunist” qəzeti redaksiyasında rəsmən əməkdaş kimi işə qəbul edildim. Bu, belə oldu: Bir neçə ərizəmə əsasən “Başqa işə keçməsilə əlaqədar olaraq vəzifəsindən azad edilsin” adı ilə “İşıqlı yol” qəzetinin redaktoru vəzifəsindən azad edilib, Bakıya qayıtdım. Ayırı-ayrı redaktora müraciətim oldu. Hərəsi bir tərzdə şirin vəd verdi. “Kommunist”in redaktoru Ağababa Rzayev isə konkret dedi, – Get Bakı şəhərində pasport qeydiyyatına düş, gəl səni işə götürürəm! Bu müşkül işi həll etmək üçün 10 günə qədər vaxt itirdim. Fəqət, Ağababa müəllim sözümdən dönmədi. “Kommunist” qəzeti redaksiyasında işə düzəlmək istəyində olan çoxsaylı insanların tapşırıqlara məhəl qoymadan mənim kimi kimsəsizi təmənnsiz, tapşırıqsız işə qəbul etdi.

“Kommunist”in başqa bir redaktoru Rəşid Mahmudovdan da sonsuz qayğı və etimad görmüşəm. O, “Kommunist” qəzetinə rəhbərliyə başlayanda ilk təşkilatı addımlarından biri o oldu ki, heç bir tapşırıq, göstəriş, yerliçilik, qohumluq münasibətləri olmadan məni bir çox əməkdaşdan fərqləndirdi. Qubaya göndərdi – respublikanın şimal rayonları və Sumqayıt şəhəri üzrə zona müxbiri təyin etdi. Bu hadisədən illərlə öncə Rəşid müəllim Azərbaycan KP MK-da işləyəndə məni tələbələr arasında seçib mətbuat tarixində yeganə olaraq birbaşa rayon qəzetinə re-

da, xalq mənafeyini partiya təzyiqlərinə qurban vermədən qoruya biliblər. İndi dönüb keçmişə nəzər salanda aşkar bəllənir ki, məqsədi-məramı partiyadan çox doğma xalqına xidmət etmək olub bu redaktorların. Belələrinin sayəsində “Kommunist” qəzeti dövrünün çoxvüqəmlü, mürəkkəb, qalmaqallı, məşəqqətli zamanında millətin tərəfində durub, imkanı daxilində öz obyektiv, ədalətli sözünü deyib. Çarə olmayanda haqsızlıqları alqışlamaqdan yan keçməyə yollar arayıb. Xəlqilik, Azərbaycan dilinin saflığı uğrunda fədakarlıqla mübarizə aparıb... Digər mətbuat vasitələrindən fərqli təşkilatçılıq tədbirləri də keçirib. Onlardan birini hələ də xatırlayıram;

1980-ci illərin ortaları idi. Saatlı rayon mədəniyyət sarayının tamaşa salonu ağzınacan yerli sakinlərlə dolu idi. Onlar buraya “Kommunist” qəzetinin təklifi ilə təşkil olunmuş “Açıq qapı” tədbirinə cəmlənmişdilər Səhnədə isə Respublikanın maarif, səhiyyə, kənd təsərrüfatı, əhaliyə məişət xidməti, nəqliyyat, rabitə, avtomobil nəqliyyat nazirliklərinin, Meliorasiya və su təsərrüfatı, arxitektura-layihiləndirmə komitələrinin nazir və müavirləri, səlahiyyətli nümayəndələri aylaşmışdılar. Sakinlər bir-birinin ardınca söz alıb tənqidi fikirlərini, yerlərdəki çətinlikləri, istək və arzularını, sosial xidmətlərin yaxşılaşdırılması üsullarını dilə gətirirdilər. Bakıdan təşrif buyurmuş məsul şəxslər hamını dinləyir, sadə insanların suallarını cavablandırır, özləri üçün qeydlər edir, nələrin həyata keçiriləcəyini bəyan edirdilər “Kommunist” qəzetinin redaktor müavini Rafael Nağıyev, şöbə müdiri Həsən Cabbarzadə və bölgə müxbiri kimi mən hər bir çıxışı, fikiri qeydə alırdıq. Sonradan həmin görüşün təəsüratını, eləcə də rayon rəhbərlərinin fikirlərini konkretləşdirib doğma qəzetimiz üçün xüsusi səhifə hazırladıq. Bu görüşdə söylənilənlərin, verilən vədlərin necə icra olunduğunu müntəzəm izlədik. Doğrudur, həmin yığıncaqda bəyan edilənlərin hamısına dərhal əməl olunmasa da, bir çoxu reallaşdı, “Kommunist”in həmin təşəbbüsü xeyli səmərəli-faydalı oldu.

Nə yaxşı ki, ömrümün bir parçası olan bu mübariz qəzeti onun bugünkü layiqli sələfi “Xalq qəzeti” əvəzlədi və hazırda müstəqil dövlətçiliyimizin inkişafına mühüm töhfələr verir.

Rafiq HƏSƏNOV,
“Xalq qəzeti”nin sabiq əməkdaşı